

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1670

Vragen van de leden **Ceder** (ChristenUnie), **Van der Staaij** (SGP), **Peters** (CDA), **Eppink** (JA21) en **Omtzigt** (Omtzigt) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de Ranglijst Christenvervolging 2022 van Open Doors* (ingezonden 20 januari 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 14 februari 2022).

Vraag 1

Hebt u kennisgenomen van de Ranglijst Christenvervolging 2022?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Hoe beoordeelt u de bevinding van Open Doors dat vervolging van christenen intensiveert en toegenomen is tot een hoogte van 360 miljoen christenen, wat betekent dat 1 op de 7 christenen zijn geloof niet in vrijheid kan beleven?

Hoe beoordeelt u dat volgens Open Doors in 2021 (meetperiode 1 oktober 2020 – 30 september 2021) in alle categorieën een toename in geweld was waarbij 5.989 christenen vanwege hun geloofsovertuiging zijn vermoord (was: 4.761), 5.110 kerken en christelijke gebouwen (zoals scholen, ziekenhuizen en begraafplaatsen) werden aangevallen (was: 4.488), 6.175 christenen zonder vorm van proces gearresteerd, veroordeeld of gevangengezet werden (was: 4.277), en dat ruim 829 christenen gekidnapt werden (was: 1.710)?

Antwoord 2 en 3

De door Open Doors gesignaleerde ontwikkelingen zijn zorgwekkend. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens stipuleert dat eenieder het recht heeft op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst. Dit omvat ook de vrijheid om van religie of levensovertuiging te veranderen en de vrijheid om zowel in het openbaar als privé een godsdienst of levensovertuiging – alleen of met anderen – te belijden. Het is onacceptabel dat dit mensenrecht met voeten getreden wordt. Open Doors is transparant over haar methodiek en erkent dat het niet altijd duidelijk is of en in welke mate de vervolging van christenen rechtstreeks verband houdt met hun christelijke geloof. Ook andere oorzaken kunnen hieraan ten grondslag liggen. Hierover is de Speciaal Gezant voor Religie en Levensovertuiging in gesprek met Open

Doors en hij heeft hierover (bijvoorbeeld t.a.v. aantallen, definities en criteria) ook internationale discussie gestimuleerd.

Vraag 4

Welke mogelijkheden ziet u om aandacht te vragen voor de positie van minderheden in Afghanistan – dat op nummer 1 van de Ranglijst Christenvervolging staat?

Antwoord 4

Nederland vraagt, samen met gelijkgezinde landen, zowel publiek als achter de schermen bij iedere gelegenheid die zich daarvoor leent aandacht voor het belang van het beschermen van mensenrechten voor iedereen, en heeft daarbij speciale aandacht voor kwetsbare groepen zoals (religieuze) minderheden. De internationale gemeenschap geeft hierover heldere boodschappen af richting de Taliban. Zo steunt Nederland de verlenging van een zo robuust mogelijk mandaat van UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan), dat rapporteert over de mensenrechtensituatie in Afghanistan en hierover in contract treedt met de Taliban. Tevens zal de Mensenrechtenraad een Speciaal Rapporteur voor de mensenrechtensituatie in Afghanistan benoemen. Nederland heeft een actieve rol gespeeld in de instelling van deze Speciaal Rapporteur. Ook bracht de *International Religious Freedom and Belief Alliance* (IRFBA) op 10 september jl. onder Nederlands voorzitterschap een gezamenlijke verklaring uit waarin IRFBA leden opriepen tot het naleven van internationale mensenrechtenverdragen en de bescherming van religieuze minderheden in Afghanistan.

Vraag 5

Kunt u eraan bijdragen dat Afgaanse christenen als vluchteling en vluchtelingen uit andere minderheidsgroepen gelijk behandeld worden in vluchtelingenkampen in de grensgebieden met buurlanden van Afghanistan? Zo ja, hoe?

Antwoord 5

Afghanen die vluchten naar buurlanden zoals Iran en Pakistan worden waar mogelijk opgevangen in vluchtelingenkampen, daarnaast zijn nieuwe kampen in de grensregio in ontwikkeling. Iran en Pakistan registreren al geruime tijd geen nieuwe vluchtelingen meer. Vluchtelingen kunnen bij UNHCR terecht voor bescherming en assistentie. In Iran heeft UNHCR echter een zeer beperkt mandaat – hetgeen gevolgen heeft voor de daadwerkelijke bijstand die geboden kan worden. UNHCR maakt geen onderscheid in behandeling tussen verschillende bevolkingsgroepen, op deze wijze worden christenen en andere minderheidsgroepen gelijk behandeld. Nederland heeft na de val van Kabul een bijdrage van 3,5 miljoen euro gedaan aan het Regionaal Vluchtelingenplan van UNHCR voor 2021. Hiermee worden in de buurlanden voorbereidingen getroffen voor de opvang van de nieuwe vluchtelingen.

Vraag 6

Herkent u de impuls die de snelle machtsovername van de Taliban in Afghanistan heeft gegeven aan jihadistische groepen in andere landen, zoals Pakistan, Indonesië en ook in sub-Sahara Afrika? Welke mogelijkheden ziet u om regeringen hierop aan te spreken?

Antwoord 6

Na de machtsovername van Afghanistan door de Taliban spraken verschillende internationale terroristische groeperingen (waaronder in de Sahel) van een succes en feliciteerden de Taliban. Dit «overwinningsnarratief» wordt in propagandamateriaal gebruikt om jihadistische strijders te motiveren en nieuwe strijders aan te trekken. Dit wordt, ook in internationaal verband, nauwgezet gemonitord. Nederland spreekt zich in het kader van de bilaterale relatie met partnerlanden uit voor het bestrijden van terrorisme en het wegnemen van grondoorzaken die leiden tot terrorisme. Daarnaast voert de EU Contraterrorisme Coördinator met regelmaat zgn. CT-dialogen met partnerlanden in het belang van internationale veiligheid en stabiliteit. De EU zal hiertoe in 2022 CT-dialogen aangaan met onder meer Pakistan en India. De ontwikkelingen in Afghanistan zullen tijdens deze dialogen ook op de

agenda staan waarbij de EU de noodzaak zal benadrukken van het monitoren van de situatie en het tegengaan van terrorisme.

Vraag 7

Herkent u de trend die Open Doors benoemt dat er een toename is van christenen op de vlucht, vanwege jihadistisch geweld (o.a. Midden-Oosten en sub-Sahara Afrika), burgeroorlog (Soedan), onderdrukking en uitsluiting (Iran) of bijvoorbeeld vervolging in combinatie met extreme dienstplicht (Eritrea), en ziet u mogelijkheden eraan bij te dragen dat deze trend gekeerd kan worden? Zo ja, hoe?

Antwoord 7

Ja, ik herken die trend. In genoemde landen, en vele andere, zijn de omstandigheden dusdanig verslechterd dat vele burgers reden hebben om te vluchten, waaronder ook christenen. Nederland zet zich op diverse manieren in om grondoorzaken van migratie aan te pakken, waaronder de bestrijding van terrorisme, het vergroten van veiligheid en stabiliteit en het waarborgen van fundamentele vrijheden.

Vraag 8

Deelt u de inschatting dat geweld door islamitische extremistische groepen zoals Boko Haram, ISWAP, en anderen tegen christenen en andere minderheden in landen als Nigeria, de Democratische Republiek Congo (DRC), Tsjaad, Kameroen, Niger en Mali zich als een olievlek lijkt te verspreiden in deze regio? Welke mogelijkheden ziet u bilateraal en in Europees en internationaal verband voor het nemen van (verdere) initiatieven om dit geweld uit te bannen?

Antwoord 8

Geweld door extremistische organisaties neemt inderdaad in verschillende regio's van Afrika toe. In alle door u genoemde landen, maar bijvoorbeeld ook in Burkina Faso, groeit – zoals door u geconstateerd – het geweld door extremistische groeperingen tegen de burgerbevolking. Nederland zet zich op het Afrikaanse continent in om de grondoorzaken van instabiliteit aan te pakken en de capaciteit van Afrikaanse landen te versterken om hun eigen veiligheid te garanderen en veiligheidsdreigingen tegen te gaan. Op bilateraal niveau onderstreepte Nederland het afgelopen jaar in gesprekken met o.a. Nigeriaanse, Nigerijnse en Malinese autoriteiten meermaals het belang van een effectieve aanpak van geweld, met het respecteren van mensenrechten en internationaal humanitair recht door de veiligheidstroepen en het tegengaan van straffeloosheid van geweld. Zo trekt Nederland bijvoorbeeld in het kader van een *Team Europe Initiative Security and Governance* in Nigeria samen met de EU en andere lidstaten op om bij te dragen aan veiligheid voor de Nigeriaanse bevolking. Daarnaast zal Nederland de *Regional Stability Strategy* van UNDP in de Tsjaadmeerregio, het grensgebied tussen Tsjaad, Niger, Nigeria en Kameroen, blijven steunen. Ook in internationaal verband ondersteunt Nederland de *Regional Stability Facility* van UNDP in de Liptako Gourma-regio, het grensgebied tussen Mali, Niger en Burkina Faso. Het is echter uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de autoriteiten de veiligheid van hun burgers te waarborgen.

Vraag 9

Onderschrijft u de analyse van Open Doors betreffende Nigeria, waar vorig jaar 4.650 christenen werden vermoord (jaar daarvoor: 3.530) vanwege hun geloofsovertuiging of dat hun religie in ieder geval een rol speelt bij deze moorden? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 9

Bij verschillende vormen van geweld in Nigeria vallen veel slachtoffers, onder wie veel christenen. Er zijn vele verklaringen voor hoe dit geweld is ontstaan: de strijd om schaarse grond en productiemiddelen, tegenstellingen tussen nomaden en boeren, de groeiende bevolking, klimaatverandering. Door de onveiligheid, trekken mensen naar veiliger gebieden waarop in die gebieden de druk op middelen toeneemt. En religie speelt een rol bij dit geweld, wordt ook gebruikt om bevolkingsgroepen tegen elkaar op te zetten. Ik verwijst

graag ook naar de antwoorden op kamervragen over de ranglijst christenvervolging 2021 van Open Doors.

Vraag 10

Welke mogelijkheden ziet u om de Nigeriaanse overheid aan te spreken op het gebrek aan bescherming van iedere burger in het land en dan in het bijzonder in «the middle belt» en het overwegend islamitische noorden van het land? Bent u bereid hierover rechtstreeks in gesprek te gaan met de Nigeriaanse overheid?

Antwoord 10

De Nederlandse ambassade in Nigeria brengt in gesprekken met de autoriteiten steeds de veiligheidssituatie in het land op, en vraagt de overheid zich in te spannen om de veiligheid voor iedereen in Nigeria te verbeteren. Ook tijdens bilaterale gesprekken van Minister President Rutte op presidentieel en ministerieel niveau is het onderwerp besproken (laatstelijk in september 2021).

Vraag 11

Uit de reactie op de vragen rond de Ranglijst Christenvervolging van 2021 betreffende een internationaal onderzoek bleek dat de aanklager van het Internationaal Strafhof een jaar geleden toestemming aan de rechters van het Strafhof heeft gevraagd een onderzoek te starten naar gewelddadigheden, oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid in Nigeria; wat is hier de status van?

Antwoord 11

In de reactie op de vragen rond de Ranglijst Christenvervolging van 2021 is abusievelijk gesteld dat de Aanklager aan de rechters toestemming heeft gevraagd om een formeel onderzoek (*investigation*) te openen. Na de afronding van het vooronderzoek (*preliminary examination*) heeft de vorige Aanklager het namelijk in verband met de beperkte middelen en de vele (voor)onderzoeken aan de nieuwe Aanklager overgelaten om zijn eigen prioritering aan te brengen en om basis daarvan te bepalen welke vervolgstappen er zouden moeten worden gezet. De in juni 2021 aangetreden nieuwe Aanklager, Karim Khan, heeft ten aanzien van het vooronderzoek naar Nigeria tot op heden nog geen verdere procedurele stappen gezet, aangezien hij in het kader van zijn prioritering nog bezig is om alle (voor)onderzoeken na te lopen. In nauwe samenwerking met de Nigeriaanse autoriteiten onderzoekt de Aanklager met name of de vervolging het beste op het nationale of het internationale niveau zou kunnen plaatsvinden. Tegelijkertijd heeft het Strafhof de nodige maatregelen genomen om de integriteit van een eventueel internationaal onderzoek te waarborgen. Het Strafhof blijft daarnaast ook nog steeds informatie ontvangen over nieuwe vermeende misdrijven die in Nigeria zouden zijn gepleegd.

Vraag 12

Welke mogelijkheden ziet u om landen als China aan te spreken op mensenrechtenschendingen en extreme controle nu de inzet van digitale controle-middelen zoals camera's, gezichtsherkenning, apps en online monitoring die – soms onder de noemer van coronabestrijding en nationale veiligheid – in dit land verder toeneemt en wordt gebruikt om de bevolking en zeker ook minderheden als christenen en moslims te monitoren en consequenties aan gedrag te verbinden? Bent u het eens met de observatie dat China voor landen als India en Myanmar hier een «role model» lijkt te zijn?

Antwoord 12

Er is in China sprake van vergaande digitale surveillance en deze strikte controle wordt ook op minderheden als christenen en moslims toegepast. Nederland spreekt China consequent aan op mensenrechtenovertredingen, zowel in bilateraal als multilateraal verband en heeft daarbij aandacht voor de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van religie en levensovertuiging. Daarnaast ziet Nederland op het gebied van surveillancetechnologie toe op de export van (mogelijke) *dual-use* goederen en worden ook bedrijven die in de technologische sector werken ten aller tijde geacht de geldende IMVO-

richtlijnen na te leven. Het kabinet ziet geen aanleiding om aan te nemen dat India en Myanmar China als een rolmodel zien op dit gebied.

Vraag 13

Hoe voorkomt u dat dergelijke digitale controle niet gebeurt met (behulp van) technologie afkomstig van bedrijven uit Nederland en andere Europese landen? Zijn de huidige exportregels nog afdoende?

Antwoord 13

Inzet van technologie voor het onderdrukken van bevolkingsgroepen of het schenden van mensenrechten acht het kabinet in alle gevallen onwenselijk. Nederlandse bedrijven dienen zich te allen tijde rekenschap te geven van mogelijke ongewenste toepassingen van geleverde producten. Bedrijven worden nadrukkelijk gewezen op de risico's die met hun bedrijfsactiviteiten gepaard gaan. Het kabinet verwacht van deze bedrijven dat zij een weloverwogen afweging maken of (de voorzetting van) levering van de goederen aan bepaalde eindgebruikers past binnen een adequaat compliance- en IMVO-beleid, in lijn met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights*.

Een andere manier waarop het kabinet bijdraagt aan het voorkomen dat het gebruik van producten of diensten tot mensenrechtenschendingen leidt, is via exportcontrole. Het Nederlandse bedrijfsleven is gehouden aan Europese en nationale regels over de export van *dual-use*-goederen. In september 2021 is de vernieuwde EU-verordening voor de export van *dual-use*-goederen van kracht gegaan.¹ De grootste vernieuwing in de nieuwe verordening is de mogelijkheid voor lidstaten om cyber surveillance items nationaal onder exportcontrole te brengen bij zorgen omtrent mensenrechtenschendingen. Nederland toetst vergunningaanvragen reeds op het risico van mensenrechtenschendingen en wijst deze in voorkomend geval af.

Vraag 14

Ziet u mogelijkheden om op Europees of internationaal niveau het feit op de agenda te krijgen dat in China door wet- en regelgeving de ruimte voor andersdenkenden wordt ingeperkt, onder het mom van «liefde voor het moederland, support voor de leiders van de Communistische Partij en het socialistische systeem» en dat nieuwe regels de ruimte beperken voor het hebben van contacten met buitenlanders in China? Zo ja, hoe?

Antwoord 14

De mensenrechtensituatie in China is zeer zorgwekkend en de ruimte in China voor andersdenkenden is uitermate beperkt. Dit geldt niet alleen voor gelovigen maar voor alle burgers, met name voor bijvoorbeeld (arbeidsrechten)activisten, journalisten en mensenrechtenadvocaten. Het kabinet bespreekt deze zorgen met regelmaat in Europees en internationaal verband. Het kabinet is niet bekend met nieuwe regels die de ruimte beperken voor het hebben van contacten met buitenlanders in China. Er is wel sprake van strikte internetcensuur en COVID-19-inreisregels die het contact met en het afreizen naar China voor buitenlanders ernstig inperken.

Vraag 15

Herkent u de negatieve invloed van de COVID-19 pandemie op de positie en vrijheden van religieuze minderheden, waaronder christenen, zoals bijvoorbeeld door langdurige sluiting van kerkgebouwen, het verbieden van apps, het gebruik van corona-apps voor andere doeleinden zoals monitoring van minderheden? Kunt u landen hierop aanspreken?

Antwoord 15

Ja, dat herken ik. COVID-19 heeft ook zijn impact doen gelden op de positie van religieuze minderheden en de vrijheid van religie en levensovertuiging. Beperkingen van mensenrechten die het resultaat zijn van maatregelen om de pandemie te bedwingen moeten voldoen aan de criteria vastgelegd in de internationale mensenrechtenverdragen. Indien een land zich hier niet aan

¹ Zie Kamerstuk 22 112, nr. 3210: Kamerbrief inzake implementatie herziene verordening producten voor tweëerlei gebruik.

houdt kan Nederland desbetreffende autoriteiten aanspreken op hun internationale verplichtingen.

Vraag 16

Welke mogelijkheden ziet u om aandacht te besteden aan religieuze vervolging die zich specifiek richt op meisjes en vrouwen (zoals in Afghanistan, India, Pakistan, landen in het Midden-Oosten), ook wel dubbele kwetsbaarheid genoemd vanwege hun vrouw-zijn en het behoren tot een religieuze minderheid?

Antwoord 16

Allereerst door het recht van de vrijheid van religie en levensovertuiging en de gelijke rechten van vrouwen en meisjes – afzonderlijk en in samenhang – te onderstrepen en steunen, zowel bilateraal als multilateraal. Binnen de *International Religious Freedom and Belief Alliance* (IRFBA) is Nederland lid van de werkgroep die zich richt op de intersectie tussen de vrijheid van religie en levensovertuiging en gender.

Daarnaast gaat er specifiek aandacht uit naar het tegengaan van kindhuwelijken. In onder meer Pakistan en India zijn meisjes uit religieuze minderheidsgroepen kwetsbaarder voor gedwongen bekeringen en huwelijken. Voormalig Minister van Buitenlandse Zaken, Stef Blok, heeft gedwongen bekeringen en huwelijken aangekaart in een gesprek met zijn Pakistaanse ambtgenoot. Ook in multilateraal verband blijft Nederland zich inspannen om kindhuwelijken te voorkomen. In 2021 coördineerde Nederland wederom de onderhandelingen over de resolutie *child, early and forced marriage* van de VN Mensenrechtenraad, die met consensus en brede steun is aangenomen.

Tevens zet het kabinet in op de verbetering van de (maatschappelijke, dus ook religieuze) positie van vrouwen en meisjes. Voor Nederland is het van belang de positie van vrouwen zodanig te versterken dat zij ook zelf in staat zijn hun gelijkheid voor de wet af te dwingen. Hiervoor zijn onder andere middelen uit het Mensenrechtenfonds en het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld ter beschikking gesteld.

Vraag 17

Welke mogelijkheden ziet u om internationaal onderzoek te laten doen naar geweldsincidenten en het verspreiden van leugens en misinformatie over minderheden zoals moslims en christenen in India? En welke mogelijkheden ziet u om de schijnbare straffeloosheid van leden van politie, rechterlijke macht en politici die zich schuldig maken aan eerder genoemde praktijken een halt toe te roepen?

Antwoord 17

Internationale NGO's waar Open Doers er één van is, en ook Indiase NGO's en denktanks doen al veel onderzoek naar geweldincidenten en haatzaaiing tegen religieuze minderheden. Het kabinet onderhoudt nauwe relaties met deze organisaties. Deze onderwerpen zijn net als straffeloosheid onderdeel van zowel de Nederlandse als de EU dialoog met India. India is onlangs herkozen als lid van de VN-Mensenrechtenraad en dit biedt extra mogelijkheden om India aan te spreken op zijn verantwoordelijkheden onder mensenrechtenverdragen. India heeft het voornemen van de Mensenrechtenambassadeur om in 2022 een bezoek te brengen aan India verwelkomd. Een bezoek van de Speciaal Gezant Religie en Levensovertuiging was voorzien voor 2020, maar is toen uitgesteld.

Vanuit het mensenrechtenprogramma van de ambassade wordt ondersteuning verleend aan capaciteitsversterking van organisaties die opkomen voor de rechten van religieuze minderheden in India, onder andere voor juridische bijstand voor gerechtelijke procedures en klachtenprocedures over politietoetreden.

Vraag 18

Heeft u plannen om de Universal Periodic Review (UPR) van India dit jaar te gebruiken voor het benoemen van mensenrechtenschendingen in het land, en bijvoorbeeld een internationaal onderzoek – zoals genoemd onder punt 16 – te stimuleren?

Antwoord 18

De mensenrechtensituatie in India zal in het kader van de UPR aan de orde worden gesteld. Nederland zal hier, in nauw overleg met EU-partners, ook actief aan bijdragen.

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 16 is er via Indiase en internationale mensenrechtenorganisaties, waaronder Open Doors, al veel informatie beschikbaar over de mensenrechtensituatie in India.

Vraag 19

Hoe beoordeelt u de behandeling van kerken en christenen in Algerije door de Algerijnse overheid en deelt u de zorgen over deze behandeling?

Antwoord 19

Het blijkt met name voor protestantse stromingen in de praktijk vaak lastig om te voldoen aan de veeleisende wet- en regelgeving voor religieuze minderheden. Dit heeft geresulteerd in kerksluitingen en strafrechtelijke vervolging van individuen, hetgeen zorgelijk is. Katholieke christenen ervaren minder tot geen problemen in hun behandeling door de Algerijnse overheid.

Vraag 20

Bent u bereid om de Algerijnse overheid aan te spreken op het waarborgen van religieuze vrijheid zoals in de Algerijnse Grondwet en het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten is vastgelegd en bent u bereid te pleiten voor het heropenen van kerken die in de afgelopen vier jaren op last van autoriteiten zijn gesloten?

Antwoord 20

De ontwikkelingen in Algerije op het gebied van religieuze vrijheid worden nauwgezet gevolgd en komen aan bod in gesprekken met de Algerijnse autoriteiten. Zo sprak de Nederlandse ambassadeur in december jl. nog met de Minister van Religieuze Zaken, onder meer over de kerksluitingen en het belang dat Nederland hecht aan de vrijheid van religie en levensovertuiging. De Speciaal Gezant voor Religie en Levensovertuiging is tevens voornemens een bezoek te brengen aan het land zodra de coronasituatie dit toelaat. De Algerijnse Minister zei zo'n bezoek te verwelkomen.

Vraag 21

Welke mogelijkheden ziet u om landen van de Ranglijst Christenvervolging aan te spreken op internationale verdragen die zij ondertekend hebben en in de praktijk soms met de voeten treden?

Antwoord 21

Allereerst maakt Nederland gebruik van politieke consultaties en bestaande dialogen, zowel bilateraal als in EU verband, om landen aan te spreken op schendingen van de vrijheid van religie en levensovertuiging. De vrijheid van religie en levensovertuiging is ook een prioritair onderwerp van de EU en onderdeel van het EU actieplan. Daarnaast zal de Speciaal Gezant voor Religie en Levensovertuiging tijdens landenbezoeken landen aanspreken op hun internationale verplichtingen.

Binnen de Mensenrechtenraad spant Nederland zich in om passages m.b.t. de vrijheid van religie en levensovertuiging in relevante landen resoluties op te nemen. Bovendien maakt Nederland gebruik van de *Universal Periodic Review* (UPR) om landen aan te sporen om mensenrechtenverdragen na te leven. Dat geldt, waar opportuun, ook de vrijheid van religie en levensovertuiging. Daarnaast moedigt Nederland NGOs aan om van hun mogelijkheden gebruik te maken om het UPR proces te beïnvloeden en stemt interventies af met gelijkgezinde landen.

Vraag 22

Deelt u de mening dat local faith actors (LFA's) een belangrijke rol kunnen spelen bij de wederopbouw van een land, bij het stimuleren van verdraagzaamheid en tolerantie en vaak ook heel praktisch bij een eerlijke verspreiding van noodhulp? Kunt u laten zien dat het Nederlands beleid erop gericht is om LFA's zo breed mogelijk in te zetten bij programma's?

Antwoord 22

Ja, religieuze actoren kunnen, net zoals andere maatschappelijke actoren, een belangrijke rol hierin vervullen. *Local faith actors* (LFAs) kunnen een positieve, maar helaas soms ook negatieve, rol spelen in conflictbemiddeling en vredesopbouw. De religieuze structuren en hun lokaal genoten legitimiteit stellen LFAs in staat om effectief te opereren in direct contact met betrokkenen. Daarnaast is bekend dat zij bij crises vrijwel niet evacueren. LFAs spelen onder meer een belangrijke rol in de implementatie van diverse projecten gefinancierd vanuit het Mensenrechtenfonds. Deze projecten concentreren zich onder meer op de bevordering van intra- en interreligieuze dialoog. Een ander voorbeeld is het *Joint Initiative for Strategic Religious Action* (JISRA) programma dat onderdeel is van het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld, *Power of Voices* Partnerschappen. Dit programma werkt nauw samen met religieuze actoren om interreligieuze dialoog te bevorderen en discriminatie, extremistische bewegingen en haat jegens andere (niet-)religieuze groeperingen tegen te gaan. Om noodhulp te verschaffen wordt onder andere de *Dutch Relief Alliance* gefinancierd, een alliantie waar organisaties vanuit diverse levensbeschouwelijke invalshoek samenwerken om adequaat te reageren op humanitaire noden. Net zomin als bij andere hulp worden hier geen bijzonder selectiecriteria met betrekking tot levensbeschouwing gehanteerd, maar staat effectiviteit voorop.

Vraag 23

Welke mogelijkheden ziet u om met andere Europese landen druk te zetten op de invulling van de maar kortstondig ingevulde en inmiddels al weer geruime tijd vacante positie van speciaal gezant Freedom of Religious Beliefs (FoRB) in Europa?

Antwoord 23

Nederland staat in nauw contact met het kabinet van de Eurocommissaris voor de Bevordering van onze Europese levenswijze, Margaritis Schinas – het kabinet waaraan de functie van EU Gezant is opgehangen – over de spoedige invulling van de functie. De Nederlandse Speciaal Gezant voor Religie en Levensovertuiging onderhoudt hieromtrent contact met zijn collega's en andere betrokkenen.

Vraag 24

Welke mogelijkheden ziet u om op Europees en internationaal niveau samen te werken met andere speciaal gezanten voor de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging (FoRB) om samen de schendingen van vrijheid van godsdienst en levensovertuiging aan te kaarten, zoals gesignaleerd in de rapportage van de Ranglijst en andere rapporten?

Antwoord 24

De Nederlandse Speciaal Gezant voor Religie en Levensovertuiging (SGRL) werkt zeer nauw samen met collega's binnen en buiten Europa om schendingen van de vrijheid van religie en levensovertuiging aan te kaarten. Waar mogelijk en opportuun worden acties richting derde landen gecoördineerd en onderling afgestemd om doeltreffendheid te vergroten. Hij onderhoudt ook nauw contact met de betrokken Speciaal Rapporteur van de VN. Binnen de eerder genoemde *International Religious Freedom and Belief Alliance* (IRFBA) en de *International Contact Group on FoRB* bevordert hij ook een betere kennisuitwisseling omtrent internationale afspraken en (individuele) ontwikkelingen. Dit was voor hem als voorzitter van de IRFBA in 2021 een speerpunt. Ook heeft de SGRL het recent verschenen Open Doors rapport binnen de IRFBA geagendeerd om gezamenlijke actie ter bevordering van de vrijheid van religie en levensovertuiging te stimuleren. Een gesprek met technisch experts van de IRFBA heeft bijgedragen aan de antwoorden op bijvoorbeeld de vragen 2, 3, 4 en 9.

Vraag 25

Waar en hoe biedt de Ranglijst Christenvervolging 2022 en de onderliggende landendossiers verdere aanknopingspunten voor geplande reizen en ontmoetingen van de Ministers van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, het mensenrechtenbeleid van

Nederland en voor de toekomstige inzet van de Mensenrechtenambassadeur en de Speciaal Gezant voor Religie en Levensovertuiging?

Antwoord 25

De ranglijst is, samen met andere informatiebronnen, van belang voor de keuze van gespreksonderwerpen voor bilaterale consultaties van de Minister van Buitenlandse Zaken, van ambassadeurs, gezanten en ander ambtenaren. De SGRL treedt hier desnoods proactief op.

Bovendien is de ranglijst mede richtinggevend voor de landenbezoeken van de SGRL en Mensenrechtenambassadeur. Daarnaast wordt de ranglijst, samen met eigen informatiegaring en informatie van partnerorganisaties, gebruikt als achtergrondinformatie die wordt meegenomen in het selecteren van gesprekspartners en de voorbereiding daarop.

Vraag 26

Kunt u toelichten welke middelen uit het Mensenrechtenfonds u voornemens bent aan te wenden voor het bevorderen van geloofsvrijheid wereldwijd?

Antwoord 26

Zowel decentraal als centraal worden middelen van het Mensenrechtenfonds ingezet ten behoeve van de bevordering van de vrijheid van religie en levensovertuiging. Op voorhand is niet te zeggen om hoeveel middelen het gaat, dit is gedeeltelijk afhankelijk van de projectvoorstellen die worden ingediend. Daarnaast zal er in de loop van het jaar een nieuw subsidiebeleidskader voor het Mensenrechtenfonds worden gepubliceerd waarin zeker ook aandacht is voor de vrijheid van religie en levensovertuiging. De vrijheid van religie en levensovertuiging is één van de prioriteiten binnen het Mensenrechtenfonds.